

Fıtır sadakası ve hükmü

“Fıtır sadakası ne demektir? Hükmü nedir? Ne zaman verilir? Ne kadar verilir? Ramazan ayında fıtır sadakası vermenin hikmeti nedir?”

Ramazan ayında Cenâb-ı Hakk'ın maddî-mânevî rahmeti ve bereketi yağmur gibi üstümüzde.

Beklediğimiz berekete denk, bizim de gönlümüz cömert olmalı. Elimiz hayra açık olmalı. İmam-ı Âzâm'ın, “Hayırda israf olmaz; israfta da hayır olmaz” sözünü en fazla yaşayacağımız ve idrâk edeceğimiz bir ayın içerisindeyiz.

Resûlullah Efendimiz (asm) insanların en cömerti idi. Ramazan ayında, Cebrâil (as) ile her akşam karşılıklı Kur'ân okudukları zamanlarda ise, insanlara karşı cömertlikte bir derya kesilirdi. Böyle zamanlarda Allah Resûlü (asm), insanlara karşı rahmet yüklü bulutlardan daha cömert olurdu.

Resûlullah (asm) buyurur ki: “Sadaka malı noksanlaştırmaz. Allah, bir kulunun afta hissesini ziyâde kılsa, onun izzetini de artırır. Allah için tevâzu gösteren bir ferdi, Azîz ve Celîl olan Allah muhakkak yükseltir.”

Vermekle kaybetmeyiz. Bize veren Rabb'imizin rızâsını tahsil etmek vermemize bağlı olduğu gibi, âhiretteki servetimiz ve zenginliğimiz de vermemize bağlı. Hattâ vermekle düpedüz, âhiretteki kendimizi gözetmiş oluyoruz.

Gücümüzü aşan bir şey veremeyiz hiç şüphesiz. Ancak kendi çapımızda kucak açabileceğimiz, elinden tutabileceğimiz, gönlünü alabileceğimiz, sevindirebileceğimiz Allah kulu muhakkak düşer payımıza.

Payımıza düşeni baş tâcı yapabilirsek, Allah'ın taksim ve takdirine rızâ gösterebilirsek, Cenâb-ı Feyyâz-ı Mutlak'ın bizimle fakrımıza göre değil, Kendi Gınâsına göre muâmele yapmasına istihkak kazanmış olmaz mıyız?

Cömertlikten bahsedilir de, şu hadîs hatırlanmaz mı? Peygamber Efendimiz (asm) buyuruyor ki: “Kim bir oruçluya iftar ettirirse, kendisine oruçlunun sevabının bir misli vardır. Bununla beraber oruçlunun sevabından bir şey eksilmez.”

Fıtır veya fitra, “yaratılış” demektir. Fıtır Sadakası ise, Ramazan bayramına kavuşan

ve aslî ihtiyaçları dışında belli bir miktar mala sahip olan Müslümanların kendileri ve velâyetleri altında bulunan kimseler için yerine getirmekle yükümlü oldukları mâlî bir ibâdetdir, bir yaratılış sadakasıdır. Vâciptir. Kişi başına konmuş bir mâlî ibâdet olması cihetiyle baş-göz ve beden zekâtı da denmektedir.

Fıtır Sadakası orucun kabûlüne ve kabir azabından kurtulmaya vesîledir. Ayrıca Ramazan ayı içerisinde yapılan hatâ ve kusurlara da bir kefârettir. Resûlullah Efendimiz'in (asm) oruçlunun boş, çirkin ve kötü sözlerinin günahından arınması ve fakirlere bir azık olması için fıtır sadakasını emrettiğini İbn-i Abbas (ra) rivâyet eder.

Fıtır Sadakasını, aslî ihtiyaçları dışında nisap miktarı mala sahip olan herkes vermeye mükelleftir. Bu malın üzerinden zekâtta olduğu gibi bir yıl geçmesi şart değildir. Bayram namazından hemen önce nisap miktarı mala kavuşan bir kimse Fıtır Sadakasını vermeye mükellef olur.

Nisap ölçülerine sahip olmayan fakir Müslümanlar da Fıtır Sadakasını verebilirler. Peygamber Efendimiz (asm) şöyle buyurmuştur: "Allah zenginlerin malını fıtır sadakasıyla temizler. Fakirler ise verdikleri zaman Allah fazlasıyla yerini doldurur."

Özürleri olsun olmasın, oruç tutmayan kimseler de fıtır sadakası vermeye mükelleftirler.

Fıtır sadakası kendilerine zekât verilebilecek kimselere verilir.

Bir fitre ancak bir kimseye verilir. Fakîre fitre verirken, bunun fitre olduğu söylenmese de olur. İçinden fitre niyetiyle vermesi kâfîdir.

Fıtır sadakasının verilme zamanı, dört mezhebin umûmî ve ortak görüşüne göre, Ramazan Bayramının bir veya iki gün öncesi ile Ramazan Bayramı Namazı arasındadır. Hanefîler ve Şâfiîlerce yaygın görüşe göre ise, fıtır sadakası Ramazan ayı içerisinde de verilebilir. Yoksulların ihtiyaçlarını bir an önce giderebilmeleri için uygun zaman dilimi ve uygun ortam bulduktan sonra hemen vermek en tavsiye edilen şeklidir.

Fıtır Sadakası bayramdan sonraya kadar verilmemiş ise, zimmetten düşmez; zimmeti devam eder ve ilk fırsatta kazâen verilmesi gerekir. Ancak fitreyi bayramdan sonraya bırakmak günahdır.

Fıtır sadakasını herkes bizzat kendisi verebileceği gibi, âile fertleri nâmına aile reisi de verebilir. Bayram gecesini doğan çocuğun fitresini de, aile reisi vermelidir.

Fitrede esas olan, bir fakîrin bir günlük yiyeceğini temin etmektir. Fitre miktarı kişi başına buğdaydan takriben bir buçuk kilogram; arpa, kuru üzüm ve hurmadan üç

kilogram üzerinden hesap edilmelidir. Günümüzde ekonomik değerlerin çok değişmesi sebebiyle, eğer bu miktarlar veya bunların parasal karşılıkları bir fakîri bir günlük doyurmaya kâfi değilse takviye yapılmalı ve artırılmalıdır.

Fıtır sadakası için Diyânetin belirlediği rakam günümüz itibariyle bir kişi için asgarî yaklaşık beş milyon liradır. İmkânı yerinde olanlar bu rakamın üzerine çıkabilirlerse, daha fazîletli ve daha makbûl olacağı şüphe götürmez.

Böyle sevinç ve rahmet günlerinde fakirleri ve ihtiyaç sahiplerini el avuç açmaktan kurtarmak, onların günlük yiyeceklerini, verilecek fitrelerle kâmilten temin etmek hiç şüphesiz büyük bir himmet ve gayrettir.